

Informatienota voor de raad

Datum 15 september 2021

Onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen GroenLinks, ChristenUnie en Swollwacht over hoogwater problematiek zomer 2021 irt Zwarte Waterzone
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder Ed Anker

Informant M. Numan en Q. van de Meer
Afdeling Proces-, Programma- en Projectmanagement
Telefoon 038 498 2508
Email M.Numan@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De beantwoording van de art. 45 vragen van de fracties Groen Links, Christen Unie en Swollwacht over hoogwater problematiek zomer 2021 in relatie tot Zwarte Waterzone

Datum

14 september 2021

[Toelichting op het voorstel](#)

1. Welke gevolgen hebben de conclusies van diverse klimaatonderzoeken o.a. IPCC van de VN, voor de waterhuishouding en waterbeheersing van het Zwarte Water?

De conclusies uit o.a. het IPCC rapport laten zien hoe belangrijk het is om een hoge ambitie te hebben op gebied van klimaatadaptatie. Met het vaststellen van de Zwolse Adaptatie Strategie in 2019 hebben we laten zien dat we deze hoge ambitie hebben. Deze ambitie komt ook terug als een van de belangrijkste pijlers in de omgevingsvisie. Daarnaast is de regio Zwolle voor de zomer officieel een van de acht NOVI-gebieden geworden. Hiermee willen we als regio Zwolle de “delta van de toekomst” vormgeven. Waarbij we Nederland laten zien hoe klimaatbestendig groeien eruit ziet.

We lopen tegen de grenzen van het huidige watersysteem aan, dit komt ook terug in o.a. het IPCC rapport. De urgentie om klimaatadaptief en waterrobuust te ontwikkelen wordt hiermee nogmaals onderstreept. In Zwolle hebben we hier binnen projecten zoals Kraanbolwerk en Weezenlanden al ervaring mee opgedaan, en in de toekomst willen we aantonen dat er verschillende mogelijkheden zijn om onze leefomgeving te beschermen tegen toenemende weersextremen. Zwarte Waterzone ligt op een bijzondere plek, in het watersysteem. De locatie wordt waterveilig ontwikkeld, rekening houdend met toekomstige extremen, en zodanig dat het de waterhuishouding en waterbeheersing van het Zwarte Water niet belemmert.

Voor het ontwikkelen van de Zwarte Waterzone is het van belang dat alle partijen, o.a. de ontwikkelcombinatie (Bemog en BPD), de gemeente Zwolle en bewoners, zich bewust zijn van de kansen en bedreigingen die bouwen op deze plek met zich mee brengen.

2. Kan het college de waterhuishouding en toekomstige beheersing zoals ze in de ontwikkelplannen voor de Zwarte Waterzone staan opgenomen nog eens toelichten.

De Zwarte Waterzone ligt buitendijks in de rivier het Zwarte Water. Het gebied staat in een open verbinding met het IJsselmeer en de rivier de Vecht. Het is onderdeel van een groot regionaal watersysteem, dat door klimaatverandering onder druk staat. Dit komt door grotere weersextremen die leiden tot hogere en lagere toekomstige afvoeren en waterpeilen.

Het aanpassen van Nederland aan het veranderend klimaat is een van de grootste uitdagingen voor de manier waarop wij wonen, leven en werken. Het is de opgave om van ‘kwetsbaarheid’ naar ‘weerbaarheid’ te gaan. De opgave om van ‘kwetsbaarheid’ naar ‘weerbaarheid’ te gaan is iets waar we samen met partners zoals de provincie en het waterschap in optrekken.

Buitendijks bouwen is niet vanzelfsprekend en vraagt om een andere kijk op ontwikkelen; namelijk het ontwikkelen van weerbaarheid: een waterrobuuste stad. Het principe is dat het gebied bij hoogwater probleemloos en zelfstandig blijft functioneren. De Zwarte Waterzone positioneert zich in het regionale watersysteem van de IJssel Vechtdelta en past zich aan het systeem aan.

Het is een natuurlijk verschijnsel dat buitendijkse gebieden onder water lopen. Het plangebied is onderdeel van het regionale watersysteem, en heeft voldoende buffer om tijdens hoogwater voldoende doorstroming te houden in de rivier. De extra berging die tijdens hoogwater nodig

Datum

14 september 2021

is in de Vecht wordt voornamelijk bovenstrooms gerealiseerd. In deze gebiedsontwikkeling verdwijnt op sommige plekken het water (bij de huidige watersportvereniging) en op andere plekken wordt weer water gecreëerd (bij de huidige Botermanhaven). Daarmee wordt het bergend en doorstromend vermogen van het watersysteem verbeterd. Uiteindelijk komt er in het gebied meer ruimte voor water dan dat er was en neemt de buffercapaciteit toe. Hierdoor wordt het watersysteem op deze plek *robuuster* en *ontstaat er ruimte* om klimaatverandering op te vangen zodat het nu en in de toekomst fijn wonen, werken en recreëren blijft in en om het gebied.

Door het gebruik van innovatieve en adaptieve concepten kan het gebied 'meegroeien' met klimaatverandering en toekomstige veranderingen in het watersysteem. De parkeervoorziening is zo ontworpen dat deze 'getrapt' volloopt in extreme situaties.

Het gebied wordt waterveilig ontwikkeld, dit betekent dat de woningen op waterveilige hoogte staan. Toekomstige bewoners wonen in overstroombaar gebied en gaan leven met wisselende waterhoogtes. Er komen hoogteverschillen in de uiterwaarden, waardoor de verschillen in het waterpeil direct zichtbaar wordt. Dit draagt bij aan het bewustzijn over het leven met water en het veranderende klimaat, niet alleen bij de bewoners.

Kortom: in de Zwarte Waterzone worden de eerste stappen richting de 'delta van de toekomst' gezet.

3. A. Heeft het college belangrijke samenwerkingspartners op gebied van waterbeheersing zoals het waterschap en Rijkswaterstaat, nav de wateroverlast en de onderzoeksrapporten, nogmaals geconsulteerd? B. Indien ja, wat waren de uitkomsten van die consultaties? C. Indien nee, is het college bereid deze consultatie alsnog te plegen?

De te verwachten klimaatontwikkelingen vragen er om, na te denken over hoe Zwarte Waterzone vorm wordt gegeven. De opgave om van 'kwetsbaarheid' naar 'weerbaarheid' te gaan is iets waar we samen met partners zoals de provincie en het waterschap in optrekken. In Zwarte Waterzone worden de eerste stappen richting de delta van de toekomst genomen en gekeken hoe het watersysteem robuuster kan worden.

Belangrijke samenwerkingspartners zoals waterschap en Rijkswaterstaat, maar ook provincie en veiligheidsregio, zijn geconsulteerd voor het in opdracht van de gemeente Zwolle ontwikkelde functioneel programma van eisen Buitendijks bouwen. Dit programma van eisen is de leidraad geweest voor de gebiedsontwikkeling en zal met het stedenbouwkundig ontwikkelplan ter vaststelling worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Buitendijks ontwikkelen is niet vanzelfsprekend en vraagt om een heldere visie op hoe een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van het gebied kan vormkrijgen. Met onze gebiedspartners hebben we onderzocht wat er nodig is om op een veilige manier buitendijks te bouwen, waarbij we oog hebben voor de toekomstige veranderingen in het watersysteem. Het functioneel programma van eisen omschrijft de voorwaarden die de gemeente Zwolle stelt bij het waterrobuust en klimaatbestendig ontwikkelen van dit plangebied. Daarnaast signaleert het kansen en omvat het inspirerende voorbeelden. De ontwikkeling van de Zwarte Waterzone is zo'n kans om de huidige inrichting van de Zwarte Waterzone klimaatbestendig(er) te maken en innovatieve concepten op het gebied van klimaatadaptatie en waterveiligheid in de praktijk te brengen. Het functioneel programma van eisen is erop

Datum 14 september 2021

gericht dat je woont met een waterveiligheid zoals binnendijs, maar waarbij je omgaat met overstromingsrisico's zoals hoort bij buitendijs wonen. Dit vormt een kader voor de buitendijkse ontwikkeling aan de Zwarte Waterzone.

We hebben naar aanleiding van de wateroverlast in Limburg en het IPCC rapport de samenwerkingspartners niet opnieuw geconsulteerd. Dit heeft ermee te maken dat de uitkomsten van het IPCC rapport voor het watersysteem niet leiden tot achterhaalde berekeningen. In het ontwerp wordt rekening gehouden met diverse scenario's waaronder de meest extreme. Het IPCC rapport heeft laten zien dat het steeds reëler wordt dat extremen situaties die voorheen amper voorkwamen nu vaker kunnen voorkomen. Voor het watersysteem wordt al langer gerekend met dit soort situaties, dus zijn de samenwerkingspartners niet opnieuw geconsulteerd.

B. N.v.t.

C. Ja, het college is bereid deze consultatie alsnog te plegen. Overigens zal het daar niet bij blijven voor Zwarte Waterzone: het stedenbouwkundig ontwikkelplan is geen eindstation, maar een proces wat we gezamenlijk in gaan vullen. Ook na vaststelling van het stedenbouwkundig ontwikkelplan zullen samenwerkingspartners betrokken worden bij de uitwerking.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

interim-secretaris, Liesbeth Borsboom